

Sygn. akt VIII Ca 644/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lutego 2015 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu VIII Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Hanna Matuszewska (spr.)
Sędziowie:	SSO Małgorzata Kończal SSO Rafał Krawczyk
Protokolant:	st. sekr. sąd. Izabela Bagińska

po rozpoznaniu w dniu 4 lutego 2015 r. w Toruniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **K. P.**

przeciwko **Powiatowi W.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Chełmnie VI Zamiejscowego Wydziału Cywilnego w Wąbrzeźnie

z dnia 11 kwietnia 2014 r.

sygn. akt VI C 12/14

oddala apelację.

Sygn. akt VIII Ca 644/14

UZASADNIENIE

Powód K. P. w pozwie przeciw Powiatowi W. wniósł o zasądzenie kwoty 425 zł z ustawowymi odsetkami tytułem zwrotu nienależnego świadczenia w postaci opłaty pobranej za wydanie karty pojazdu. W toku procesu cofnął roszczenie odsetkowe. Wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2014 r. Sąd Rejonowy w Chełmnie VI Zamiejscowy Wydział z siedzibą w Wąbrzeźnie:

- 1) zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 425 zł;
- 2) umorzył postępowanie w pozostałym zakresie;

3) zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 30 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Jak ustalił Sąd I instancji, dnia 2 czerwca 2005 r. powód nabył na obszarze Unii Europejskiej samochód osobowy i zarejestrował go w Starostwie Powiatowym w W., w związku z czym był zobowiązany do uiszczenia opłaty za wydanie karty pojazdu w kwocie 500 zł.

Budżet pozwanego Powiatu za rok 2005 zakończył się deficytem, a wydatki bieżące znacznie przewyższyły dochody własne. Kwoty uzyskane z opłat za wydanie karty pojazdu stanowiły i stanowią dochody własne powiatów.

Sąd Rejonowy zaznaczył, że wysokość opłaty za wydanie karty pojazdu wynikała z ustawy z dnia 17 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym i wydanego na jej podstawie rozporządzenia z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie opłat za wydanie karty pojazdu. W wyroku z dnia 17 stycznia 2006 r. Trybunał Konstytucyjny uznał przepis § 1 ust. 1 rozporządzenia, określający wysokość tej opłaty za niezgodny z Konstytucją RP, odraczając utratę jego mocy obowiązującej do 1 maja 2006 r. Jednocześnie jednak obowiązywała zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego, zobowiązująca organy i sądy krajowe do odstąpienia od stosowania sprzecznych z nim przepisów prawa krajowego, niezależnie od odroczenia przez sąd konstytucyjny utraty ich mocy obowiązującej. W kwestii § 1 pkt 1 cyt. rozporządzenia wypowiedział się Trybunał Sprawiedliwości UE w postanowieniu z dnia 10 grudnia 2007 r. C-134/07, uznając, że nakładanie opłat za wydanie karty pojazdu w jakiegokolwiek kwocie było sprzeczne z prawem unijnym. W tym stanie rzeczy Sąd Rejonowy podzielił pogląd, że pobrana opłata miała charakter świadczenia nienależnego. Poważne wątpliwości co do konstytucyjności przepisu nakładającego opłaty za wydanie karty pojazdu pojawiły się już wkrótce po wejściu w życie. W 2004 r. wpłynęła w tej sprawie skarga konstytucyjna, zatem pozwany korzystający z fachowej pomocy prawnej powinien liczyć się z obowiązkiem zwrotu pobranej opłaty. Za bezzasadny uznał Sąd zarzut zużycia świadczenia. Częściowe umorzenie postępowania wynikało zaś z cofnięcia pozwu w zakresie odsetek.

Pozwany wniósł apelację od powyższego wyroku zarzucając:

- 1) naruszenie prawa materialnego, w szczególności art. 409 k.c. przez błędne zastosowanie przy ocenie, że pozwany wyzbywając się korzyści musiał liczyć się z obowiązkiem zwrotu,
- 2) naruszenie przepisów postępowania
  - art. 328 § 2 k.p.c. przez dowolną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i jego jednostronne rozważenie,
  - sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Ustalenia faktycznie Sądu I instancji są prawidłowe, znajdują odzwierciedlenie w przeprowadzonych dowodach ocenionych z zachowaniem zasad logicznego rozumowania, wiedzy i doświadczenia życiowego, bez naruszenia granic swobodnego uznania sędziowskiego (art. 233 § 1 k.p.c.). Okoliczności zawarte w części faktograficznej uzasadnienia nie były zresztą źródłem sporu między stronami, gdyż sprowadzały się do zarejestrowania przez powoda pojazdu na terenie Polski, uiszczenia na rzecz pozwanego opłaty za wydanie karty pojazdu, odmowy jej zwrotu oraz wystąpienia deficytu budżetowego Powiatu na koniec 2005 r.

W kontekście zarzutu dotyczącego ustaleń faktycznych należy podkreślić, że Sąd Rejonowy jednoznacznie ustalił, iż budżet Powiatu (...) za 2005 r. zakończył się deficytem, a wydatki bieżące znacznie przewyższyły dochody własne, do

których należały m.in. opłaty za wydanie kart pojazdu. Natomiast ocena, czy stan ten jest równoznaczny z wyzbyciem się korzyści w rozumieniu art. 409 k.c., nie jest kwestią faktów lecz zastosowania prawa materialnego.

Wobec tego Sąd Okręgowy przyjmuje stan faktyczny ustalony przez Sąd I instancji za własny i czyni go podstawą niniejszego rozstrzygnięcia.

Skarżący nie podważa zasadności kwalifikacji pobranej od powoda opłaty jako świadczenia nienależnego. Można więc w tym miejscu ograniczyć się do przywołania utrwalonego poglądu orzecznictwa wyrażanego na tle spraw o zwrot opłat za wydanie karty pojazdu, zgodnie z którym uiszczenie takiej opłaty miało charakter świadczenia nienależnego (np. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2007 r. III CZP 35/07, OSNC z 2008 r. nr 7-8 poz. 72, z dnia 2 czerwca 2010 r., III CZP 37/10, OSNC z 2011 r. nr 1 poz. 2; z dnia 25 listopada 2011 r. III CZP 67/11, OSNC z 2012 r. nr 6 poz. 69).

Na etapie postępowania odwoławczego istota sporu ogniskuje się wokół podstaw do zastosowania w sprawie art. 409 k.c. Zgodnie z tym przepisem „obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu”. Wynika stąd, że przesłankami wygaśnięcia obowiązku zwrotu są zużycie lub utrata korzyści dokonujące się w obiektywny sposób, a także brak świadomości okoliczności wskazujących na istnienie obowiązku zwrotu. Nie każde zużycie lub utrata prowadzi więc do wygaśnięcia zwrotu, ale tylko takie, które w sposób wymierny i dający się obiektywnie ustalić powoduje ustanie wzbogacenia, a nadto nie towarzyszy mu określony stan wiedzy wzbogaconego.

Z tej perspektywy należy podkreślić, że pozwany nie wykazał, aby zużył korzyść w taki sposób, że nie jest wzbogacony. W szczególności nie świadczy o tym fakt, że wykonywał swój budżet. W przepisie art. 409 k.c. nie chodzi bowiem o takie zużycie korzyści, które pokrywa bieżące koszty działalności (spłata długów, pokrycie bieżących opłat, organizacja pracy powiatu), bo te koszty pozwany i tak musiałby ponieść. Za zużycie korzyści należy uznać wydatki takiego rodzaju, które wykraczają poza zaplanowane. Powinny to być wydatki o charakterze szczególnym, dokonane tylko dlatego, że wzbogacony dysponując korzyścią postanowił sfinansować coś, czego, nie mając korzyści, nie sfinansowałby (por. uchwałę 7 sędziów SN z dnia 25 kwietnia 1996 r., III CZP 153/95, OSNC z 1996 r. nr 7-8 poz. 90, wyroki SN z dnia 2 grudnia 2012 r., II CSK 670 / 11, Lex nr 1131124 i z dnia 24 stycznia 2014 r., V CNP 13/13, Lex nr 1430402).

Pozwany Powiat nie wskazał na co konkretnie przeznaczył świadczenie uzyskane od powoda ani nawet nie podnosił, że był to wydatek szczególnego, wyjątkowego rodzaju i że został dokonany tylko dlatego, że uzyskał korzyść. W tej sytuacji miał obowiązek zwrócić nienależne świadczenie, a Sąd Rejonowy, uwzględniając powództwo nie naruszył art. 409 k.c.

Gdyby hipotetycznie pozwany udowodnił, że nie jest wzbogacony, to w ocenie Sądu Okręgowego powództwo nadal podlegałoby uwzględnieniu. W świetle art. 409 in fine k.c. o zakresie zwrotu nienależnego świadczenia decyduje powinność przewidywania obowiązku zwrotu, nawet jeśli wzbogacony zużył już uzyskaną korzyść. Powinność ta oznacza zarówno sytuację, w której zobowiązany do zwrotu wiedział, że korzyść mu się nie należy, jak i sytuację, gdy co prawda był subiektywnie przekonany, iż korzyść mu się należy, lecz na podstawie okoliczności sprawy obiektywnie powinien się liczyć z możliwością obowiązku zwrotu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2010 r., II PK 246/09, Lex nr 574533). W niniejszej sprawie pozwany wywodzi, że z ewentualnością zwrotu spornej opłaty powinien liczyć się nie wcześniej niż w dniu ogłoszenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 stycznia 2006 r. orzekającego niekonstytucyjność przepisu będącego podstawą pobierania opłat. Jednak w opinii Sądu Okręgowego stwierdzenie to jest nie w pełni trafne. Trzeba przecież zauważyć, że w ramach postępowania o wydanie karty pojazdu pozwany występował wobec powoda w pozycji nadrzędnej, jako jednostka administracji publicznej, i miał bezwzględny obowiązek podejmowania czynności zgodnie z prawem. Sąd Okręgowy ma oczywiście pełną świadomość tego, że w czerwcu 2005 r. nie było mechanizmów prawnych, które uprawniałyby powiaty do obniżenia lub rezygnacji z pobrania opłaty za wydanie karty pojazdu. Nie oznacza to jednak, że pozwany nie powinien już wówczas liczyć się z następczym zakwestionowaniem wysokości opłat – z uwagi na powszechne już w 2004 r. wątpliwości co do konstytucyjności cyt. rozporządzenia, a przede wszystkim z uwagi na sprzeczność z prawem wspólnotowym - a w konsekwencji z koniecznością ich zwrotu.

Z podanych względów Sąd Okręgowy oddalił apelację (art. 385 k.p.c.).